

Федоронько Н. І.

К.е.н., викладач кафедри обліку, ревізії та контролінгу ТНЕУ

Романів С.Р.

К.е.н., доцент кафедри обліку, ревізії та контролінгу ТНЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Україна переживає не легкий етап розвитку своєї економіки. Аудит є однією з основних форм фінансового контролю, головною функцією якого є об'єктивність оцінки облікової та звітної інформації про фінансово-господарську діяльність юридичних осіб, та базується на взаємній зацікавленості держави, адміністрації підприємства та їхніх власників. Дослідження засвідчують, що існує проблема низької якості аудиторських послуг, їх автоматизації, недостовірності інформації, наданої аудиторськими висновками, що негативно впливає як на діяльність підприємств, так і на економічне становище держави загалом [2]

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми якості аудиту зробили провідні вчені-економісти, як вітчизняні – Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Грінько А.П., Кірейцев Г.Г., Кужельний М.В., Кузьмінський А.М., Лінник В.Г., Огійчук Н.Ф., Пушкар М.С., Сопко В.В., Сук Л.К., Янчева Л.М., так і зарубіжні – Палій В.Ф., Соколов Я.В., Шеремет А.Д та інші вчені.

Згідно з чинним законодавством аудит здійснюється з метою визначення вірогідності звітності суб'єктів господарювання, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству і встановленим нормативам. Відповідно до ст. 8 Закону це повинно бути відзначене в аудиторському висновку [4]. Основною умовою якісного аудиту є взаємна зацікавленість підприємства (фірми) в особі його власників (акціонерів), держави в особі податкової адміністрації і самого аудитора в забезпеченні реальності та достовірності обліку і звітності.

Розвиток інвестиційних процесів в Україні обумовив необхідність посилення контролю за цільовим використанням коштів. Йдеться про

контроль з боку як інвесторів за використанням вкладених ними коштів, так і держави у випадку використання коштів Державного інноваційного фонду України. При цьому, аудиторські фірми покликані захищати, насамперед, інтереси власників і не повинні трансформуватися в органи державного контролю.

Особливо високий попит на аудиторські послуги у випадку реорганізації (злиття, придбання, поділу, виділення, перетворення) підприємств через виникнення складних обліково-податкових проблем.

Нестабільна економічна ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення низки проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і унеможливають успішний розвиток аудиту.

Основними проблемними аспектами надання аудиторських послуг в Україні є:

- недосконалість методичних та теоретичних розробок з аудиторського контролю;
- брак достатнього досвіду аудиторської діяльності;
- недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів;
- недотримання аудиторами якості аудиторських послуг;
- недостатній контроль за видачею ліцензій аудиторам;
- відсутність штрафів та покарань за недостовірність звіту аудитора;
- низька довіра до аудитора;
- відсутність чіткого механізму формування ціни аудиторських послуг;
- відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту.

Однією з проблем є недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, що спричиняє нестачу знань та низьку компетенцію аудитора під час виконання своїх завдань. Крім того, такі тенденції призводять до пониження рівня конкурентоспроможності

українських аудиторів, порівняно з іноземними, які пропонують значно ширший перелік послуг [2, с.59].

Іншим негативним явищем є брак кваліфікованих аудиторських кадрів, що призводить до зниження якості аудиторських послуг. Це питання порушується не лише користувачами аудиторських послуг і державними органами, але й власне аудиторами, які зацікавлені в стабільному розвитку ринку аудиторських послуг, підвищенні престижу аудиторської професії. Нині аудитор не завжди здійснює якісну аудиторську перевірку та складає достовірний аудиторський висновок. Незважаючи на законодавчу вимогу щодо обов'язкового підтвердження незалежним аудитором показників річної фінансової звітності, інвестори та інші користувачі звітності не відносяться з належною довірою до висновку аудитора про достовірність показників фінансової – звітності. Аудиторська Палата України щороку формує план зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів. У 2010 році було заплановано провести 420 таких перевірок [1]. Професійний контроль за діяльністю аудиторів здійснюється через комітет з контролю за аудиторською діяльністю, який створений як структурний підрозділ при Аудиторській палаті України [3, с. 60-61]

Вирішення питання також потребує проблема сучасного аудитора та довіри до нього. Процес вибору аудитора – це, по – перше, питання довіри. Тобто перед тим, як клієнт вирішить надати інформацію аудиторіві, він повинен бути впевнений, що в аудитора стане сил і змоги зберегти її в конфіденційності. Це, звичайно, пов'язано з професіоналізмом аудитора і юридичним захистом його діяльності.

Поряд з перерахованими вище питаннями існує серйозна проблема формування ціни на аудиторські послуги, а саме в частині методики її визначення. Єдиної системи розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні не існує, тому аудитори часто використовують власну систему формування ціни. Найчастіше така система заснована на визначенні кількості відпрацьованих людино-годин або обсягу виконаних робіт. Також, велика

кількість аудиторів на ринку спричиняє значне зниження ціни на аудиторські послуги у зв'язку з необхідністю боротьби за клієнта. Це в свою чергу впливає на зниження якості аудиту [2].

Негативним явищем є спроби з боку законодавців скасувати або значно знизити аудиторську діяльність, обов'язковість аудиту, усунути від аудиту приватних підприємців та малі приватні фірми тощо. Більшої уваги потребує система впровадження інформаційних систем для потреб внутрішньогосподарського контролю. Особливості контролю в умовах автоматизованого опрацювання інформації досліджені мало або висвітлені лише у загальних аспектах, відбувається відставання новітніх технологій опрацювання економічної інформації від процесів контролю на підприємствах.

Особливої уваги заслуговує недотримання вимог щодо забезпечення незалежності аудитора під час надання професійних послуг. У Кодексі професійної етики Міжнародної Федерації Бухгалтерів загрози відповідності фундаментальним принципам професійної діяльності класифіковані в такий спосіб: загроза власного інтересу, загроза власної оцінки, загроза захисту, загроза особистим і сімейним відносинам, загроза тиску. У своїй практичній діяльності аудитор стикається практично з усіма перерахованими загрозами [6, с. 23]

Таким чином, виникає низка проблем у процесі становлення та здійснення аудиту в Україні. Комплексна програма подолання кожної з них забезпечить ефективне та якісне здійснення аудиту та суб'єктами підприємницької діяльності. В Україні контроль за якістю аудиту та аудиторських послуг, які включають у себе не лише ведення аудиту, а й надання консультацій з питань правильного ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, здійснює Аудиторська Палата України. Тому у першу чергу поліпшення аудиту покладатиметься на їхню відповідальність.

Завданнями Аудиторської Палати України з метою поліпшення аудиту в Україні є:

1. Затвердження стандартів аудиту, адаптованих до економічної ситуації України.
2. Суворі сертифікація осіб, які будуть займатися аудиторською діяльністю.
3. Підвищення якості аудиторських послуг шляхом провадження регулярних програм навчання, підготовки та перепідготовки аудиторів.
4. Здійснення ретельного контролю за дотриманням аудиторськими фірмами та аудиторами вимог Закону України «Про аудиторську діяльність», стандартів аудиту, норм професійної етики аудиторів.
5. Забезпечення незалежності аудиторів у процесі здійснення аудиторської діяльності та у разі необхідності застосування до них штрафів та грошових стягнень.
6. Удосконалення системи сертифікації аудиторів.
7. Створення умов для виконання етичних принципів аудиторів.

Важливою умовою вдосконалення методики та організації аудиту на сучасному етапі його розвитку є застосування інформаційних систем і комп'ютерних технологій. Для чіткого визначення особливостей проведення аудиту в умовах комп'ютерної обробки даних і його нормативного регулювання доцільно розробити роз'яснення та методичні рекомендації щодо його застосування.

Аудит стає окремою складовою інфраструктури економіки України, яка потребує відповідного регулювання. Для ефективнішого регулювання аудиту в Україні слід забезпечити оптимальну комбінацію державного, професійного та економічного механізмів регулювання із поступовим послабленням першого. Необхідно розробити кожній аудиторській фірмі внутрішні програми їх діяльності, які становитимуть опис комплексного підходу до організації технології та методики здійснення аудиту.

Оскільки актуальною проблемою аудиту є ціноутворення, її вирішенням має бути формування співвідношення «ціна – якість». Такий підхід, на нашу думку, надасть аудиторським фірмам сучасних цивілізованих

рис, забезпечить можливість залучення та збереження клієнтів за рахунок не зниження ціни обслуговування, а підвищення якості аудиту.

Здійснення системи заходів, спрямованих на усунення проблемних питань та недоліків у процесі проведення аудиту, матиме багато позитивних наслідків не лише у структурі діяльності підприємств, але й в економіці України загалом.

Поліпшення аудиту в Україні надасть змогу:

- уникнути шахрайства, помилок та грошових махінацій на підприємствах;
- цілком та повною мірою проконтролювати сплату підприємствами податків;
- отримати надходження додаткових коштів до бюджету за рахунок виявлення підприємств, що частково або повністю приховують результати своєї економічної діяльності;
- значно заощадити державні кошти, котрі витрачаються на утримання контрольно-ревізійного апарату.

Поліпшенню якості аудиту в Україні сприятиме лише система цілісних та комплексних заходів, які будуть спрямовані на розвиток правового поля аудиту, запровадження якісної системи комп'ютеризації аудиту, здійснення контролю над рівнем професійної компетентності аудиторів та якості наданих послуг, забезпечення реальної професійної незалежності аудитора та запровадження санкцій і покарань аудиторів щодо недостовірності надання аудиторських послуг.

Список використаної літератури

1. Бутинець Ф. Ф. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: Навч. посіб. / Бутинець Ф.Ф., Усач Б. Ф., Виговська Н.Г. та ін.; Бутинець Ф.Ф. (ред.) / Житомирський інженерно – технологічний інститут, Львівська комерційна академія. – Житомир: ПП «Рута», 2001. – 416 с.

2. Гуцаленко Л. В. Аудит в Україні: розвиток, проблеми та шляхи їх вирішення / Всеукраїнський науково – виробничий журнал «Інноваційна економіка» / Гуцаленко Л. В., Пришляк Н. В. 2009. – С. 57-61

3. Драч В. І. Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг // Аудитор України. – 2009. – №5/6. – С. 60-61.
4. Закон України “Про аудиторську діяльність” № 3125 – XII від 22 квітня 1993 року.
5. Шимків А. Англо-український тлумачний словник економічної лексики — К.: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2004. — 429с.
6. Шульман М.К. Проблеми практичної реалізації принципу незалежності у діяльності аудитора // Аудитор України. – 2007. - №14 – с. 23 – 25.

1. автор Федоронько Наталія Іванівна
2. автор Романів Світлана Романівна

Анотація. В статті розглянуто та узагальнено теоретичні і практичні аспекти, оцінки якості аудиторських послуг в Україні. Обґрунтовано необхідність розробки організаційних засад контролю якості аудиторських послуг та механізму їх реалізації.

Ключові слова: аудит, аудиторські послуги, якість аудиторських послуг.

Федоронько Наталия Ивановна
Романів Світлана Романівна

Анотація. В статье рассмотрены и обобщены теоретические и практические аспекты, оценки качества аудиторских услуг в Украине. Обоснована необходимость разработки организационных принципов контроля качества аудиторских услуг и механизма их реализации.

Ключевые слова: аудит, аудиторские услуги, качество аудиторских услуг.

Fedoronko Nataliya Ivanivna
Pomaniv Svitlana Pomanivna

Annotation. In the article, and summarizes the theoretical and practical aspects of assessing the quality of audit services in Ukraine. The necessity of developing the organizational principles of quality audit services and the mechanism for their implementation.

Key words: audit, audytorskye services, the quality of auditor services.